Beschikking van
Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

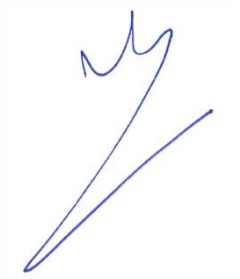
ons kenmerk
Z/115967

plaats / datum
's-Hertogenbosch
16 maart 2020

Op de op 4 maart 2020 bij hen binnen gekomen aanvraag van de heer J. Oudijk te Steenbergen om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, voor handelingen als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb), voor het verjagen met ondersteunend afschot van knobbelzwanen op enkele percelen, gelegen aan de Boswijkdreef te Steenbergen, kadastraal bekend gemeente Steenbergen, sectie AC, nummers 673, 676 en 679.

's-Hertogenbosch, 16 maart 2020

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
namens deze,

De heer J.A.J. Lenssen,
Directeur Omgevingsdienst Brabant Noord

ODBN, 16 maart 2020
Kenmerk: **Z/115967**

BESLUIT

Onderwerp
Op 4 maart 2020 hebben wij van de Faunabeheereenheid Noord-Brabant (verder: de FBE) een aanvraag ontvangen voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste en vierde lid van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb), voor handelingen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid Wnb. De aanvraag is ingediend ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren.
De aanvraag is ingediend op basis van het door Gedeputeerde Staten (verder: GS) goedgekeurde faunabeheerplan 2017-2023, welke een looptijd kent tot en met 30 juni 2023.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten,

gelet op artikelen 3.3, eerste en vierde lid, van de Wet natuurbescherming,
gelet op het belang van het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen,
gelet op het door ons goedgekeurde faunabeheerplan 2017-2023,
gelet op de door ons vastgestelde Nota faunabeheer Noord-Brabant,
gelet op de eerste wijzigingsregeling Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant en bijlage 1,
overwegende dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort,

I. Aan de Faunabeheereenheid Noord-Brabant, Postbus 100, 5201 AC ’s-Hertogenbosch, ten behoeve van de gebruikers, ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling als bedoeld in:
    - artikel 3.1, eerste en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor **de knobbelzwaan** *(Cygnus olor);*

   voor de periode vanaf datum afgifte tot en met 31 mei 2020, voor het verjagen met ondersteunend afschot van knobbelzwanen op enkele percelen, gelegen aan de Boswijkdreef te Steenbergen, kadastraal bekend gemeente Steenbergen, sectie AC, nummers 673, 676 en 679, met de in bijlage 1 genoemde voorschriften.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden die zijn opgenomen onder het kopje ‘voorschriften’.

Bezwaar
Mocht u, vanuit een rechtstreeks belang bij dit besluit, hiertegen bezwaar willen maken, dan kunt u dit binnen zes weken schriftelijk kenbaar maken aan ons college. De termijn voor het indienen van het bezwaarschrift gaat in op de dag na verzending van dit besluit. U kunt het bezwaarschrift richten aan:

Het college van Gedeputeerde Staten
t.a.v. het secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC ’s-Hertogenbosch

Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een handtekening, naam en adres van de indiener, de dagtekening, het kenmerk Z/115967, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar gericht is en de gronden van het bezwaar. Wij verzoeken u om op de linkerbovenhoek van de envelop het woord “bezwaarschrift” te vermelden.

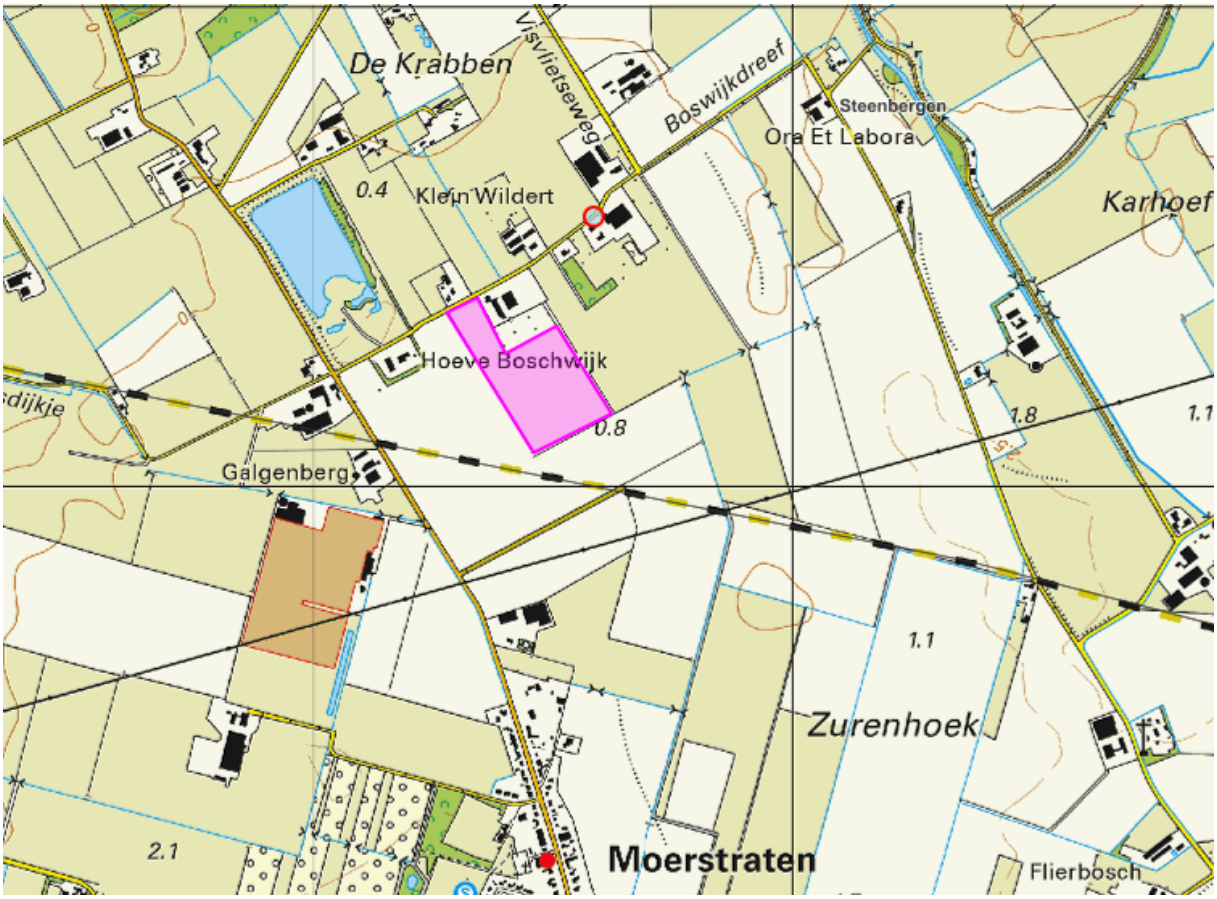
ODBN, 16 maart 2020
Kenmerk: **Z/115967**

Bovenstaand besluit treedt in werking, ook al dient u een bezwaarschrift in. Het is wel mogelijk om gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een *voorlopige voorziening* te vragen bij:

De Voorzieningenrechter van de Rechtbank Oost-Brabant
Sector Bestuursrecht
Postbus 90125
5200 MA ’s-Hertogenbosch

Een voorlopige voorziening dient het nemen van een tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld het schorsen van het besluit gedurende de tijd die nodig is om de bezwaren te behandelen en een besluit te nemen. Voorwaarde om een dergelijke voorlopige voorziening te mogen vragen is dat er sprake is van een spoedeisend belang. Voor het vragen van een voorlopige voorziening is griffierecht verschuldigd. De Rechtbank Oost-Brabant is bereikbaar op telefoonnummer (073) 620 2020.

BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE LOCATIE WAAROP DE ONTHEFFING VAN TOEPASSING IS

Afb. 1 Locatie perceel aan de Boswijkdreef te Steenbergen

ODBN, 16 maart 2020
Kenmerk: **Z/115967**

VOORSCHRIFTEN

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

1. De Faunabeheereenheid is bevoegd deze ontheffing om te zetten in een machtiging aan de jachthouder (de gemachtigde). De Faunabeheereenheid blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften waaronder deze ontheffing is verleend.
2. De uitvoerder is verplicht bij gebruik van de ontheffing een kopie van de door de Faunabeheereenheid gewaarmerkte ontheffing, de machtiging tot het gebruik van de ontheffing, de schriftelijke toestemming van de grondgebruiker voor het betreden van de gronden, een legitimatiebewijs alsmede de jachtakte bij zich te hebben en deze bescheiden op eerste verzoek van een toezichthouder te tonen.
3. Van deze machtiging mag uitsluitend gebruik worden gemaakt op voorwaarde dat minimaal twee van de volgende preventieve middelen op de percelen op effectieve wijze zijn ingezet:
    a. Visuele middelen als vlaggen, vogelverschrikkers, ballonnen en flitsmolens, welke door elkaar gebruikt worden en elkaar ook kunnen vervangen.
    b. Akoestische middelen als knalapparaten, vogelafweerpistool of schriklinten.
    c. Menselijke verjaging.

    of andere effectieve middelen zoals voor deze soort genoemd worden in de Faunaschade Preventiekit (FPK), Module Zwanen, van BIJ12-Unit Faunafonds.
4. Minimaal één type preventieve maatregel moet actief in werking zijn tijdens de looptijd van de ontheffing.
5. De preventieve middelen moeten vervolgens op een doelmatige wijze in werking worden gehouden, gedurende de looptijd van de machtiging.
6. Een rapportage over het gebruik van deze ontheffing dient te worden opgenomen in het jaarverslag van de faunabeheereenheid, welke jaarlijks, uiterlijk eind juni, aan GS dient te worden toegezonden.
7. De activering van de machtiging (het voornemen tot uitvoering) moet op de dag van inwerkingtreding, via het faunaregistratiesysteem, worden doorgegeven aan de toezichthouder van de Omgevingsdienst Noord-Brabant.
8. Gedode dieren dienen, ter voorkoming van de verspreiding van ziekten, te worden opgeruimd en/of worden vernietigd.
9. Het is niet toegestaan gebruik te maken van de ontheffing als er sprake is van gemengde groepen zwanen, waarin naast knobbelzwanen ook wilde zwanen en/of kleine zwanen voorkomen. Voorafgaand aan het verjagen met ondersteunend afschot dient gemachtigde zich er van te verzekeren dat het niet om een gemengde groep zwanen gaat.

ODBN, 16 maart 2020
Kenmerk: **Z/115967**

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Gegevens aanvraag
Op 4 maart 2020 hebben wij van de Faunabeheereenheid Noord-Brabant (verder: FBE) een aanvraag ontvangen voor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste en vierde lid, voor handelingen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag is ingediend ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren.
De aanvraag is ingediend op basis van het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde faunabeheerplan 2017-2023, welke een looptijd kent tot en met 30 juni 2023. Voor de nadere onderbouwing van de aanvraag verwijst de FBE naar dit faunabeheerplan, waar in hoofdstuk 7.19 de knobbelzwaan wordt behandeld. Een uitgebreide omschrijving is opgenomen in de aanvraag. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/115967.

Bevoegd gezag

Omdat de aangevraagde handelingen uitgevoerd worden in de provincie Noord-Brabant, zijn wij op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Indien aan de orde, betrekken wij tevens gevolgen van de handeling voor de soorten buiten onze provinciegrens en/of buiten Nederland bij ons besluit.

Gedeputeerde Staten kunnen op basis van artikel 3.3 en 3.4 ontheffing verlenen van een of meer van de verboden als bedoeld in de artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb ten aanzien van vogels, dan wel ten aanzien van hun voortplanting- en rustplaatsen. De knobbelzwaan is een soort als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de Wnb.

Procedure

Op de voorbereiding van deze beschikking alsmede de aanvraag en de beslistermijn zijn afdelingen 4.1.1, 4.1.2 en 4.1.3 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Volledigheid aanvraag

Na ontvangst van de aanvraag hebben wij deze getoetst op volledigheid. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van de gevolgen van de activiteit. De aanvraag is dan ook in behandeling genomen.

Aanhakende / rechtstreeks werkende wetgeving

Bij de beoordeling van onderhavige aanvraag zijn andere aspecten dan faunabeheer op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan derhalve aan de orde zijn.

Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikel 3.8 geeft de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

Inleiding
GS kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 Wnb, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
b. zij is nodig:
    (1) in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
    (2) in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
    (3) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

Toetsing

Faunabeheereenheid

Op basis van artikel 3.3 eerste lid, van de Wnb kunnen GS ontheffing verlenen van de verboden als bedoeld in artikel 3.1 van de Wnb. Een ontheffing wordt verleend aan een FBE, die handelt overeenkomstig het daartoe vastgestelde en goedgekeurde faunabeheerplan.

Nota faunabeheer Noord-Brabant

In deze Nota wordt het provinciaal beleid ten aanzien van beschermde soorten en het faunabeheer in de provincie nader uitgewerkt. Volgens de Nota hanteert GS als algemeen uitgangspunt bij faunabeheer het 'nee, tenzij' principe. Van de verbodsbepalingen uit de Wnb kan slechts onder voorwaarden worden afgeweken. Faunabeheer is een van deze uitzonderingen. Ontheffingen voor faunabeheer kunnen slechts worden afgegeven op basis van een door GS goedgekeurd faunabeheerplan. Dit plan moet voldoen aan de eisen uit de Wnb en de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Tevens moet dit plan voldoen aan de voorwaarden en

uitgangspunten, zoals deze zijn vastgelegd in de Nota. GS hanteren het uitgangspunt dat, als het instrument vrijstelling niet volstaat of toepasbaar is, er bij voorkeur gebruik gemaakt moet worden van het instrument ontheffing. Een ontheffing wordt aan de FBE verleend. De FBE kan deze ontheffing in de vorm van een machtiging doorschrijven aan de gebruiker van de ontheffing.
Verder volgt uit het beleid dat GS bij voorkeur alleen gebruik zullen maken van hun ontheffende bevoegdheid als deze ontheffing kan worden verleend aan de FBE voor gebieden waar belangrijke schade dreigt (meer dan € 250,- schade per geval). GS koppelen aan de ontheffingen een voorschrift dat er effectieve preventieve middelen moeten zijn geplaatst.

Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant
De eerste wijzigingsregeling Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant van 13 december 2019 geeft de afwegingskaders en voorwaarden voor het beheer van soorten in de provincie Noord-Brabant.
Ontheffing voor de knobbelzwaan kan worden verleend ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen. Hieraan dient wel een goedgekeurd faunabeheerplan ten grondslag te liggen. Daarbij moet worden aangetoond dat andere bevredigende maatregelen niet of onvoldoende effectief zijn en de gunstige staat van instandhouding van de soort, op provinciaal niveau, niet in gevaar komt.

Faunabeheerplan 2017-2023
In hoofdstuk 7.19 van het faunabeheerplan wordt aangegeven dat knobbelzwanen vooral schade veroorzaken in grasland en daarnaast incidenteel in graan, graszaad en maïs.
Gezien de beperkte schaal en spreiding van de door knobbelzwanen veroorzaakte schade zullen GS in principe enkel incidentele ontheffing verlenen ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen. Hiermee wordt het beleid ten opzichte van de vorige beheerperiode gewijzigd waarbij het afgeven van een ontheffing op voorhand niet langer wenselijk wordt geacht.
In de periode 2010-2016 is een ontheffing op voorhand, ter voorkoming van schade door knobbelzwanen, verleend aan een beperkt aantal WBE's in het noordelijk en westelijk deel van de provincie. Gemiddeld werd er over deze periode een jaarlijks afschot van 250 knobbelzwanen gerapporteerd. De laatste jaren lijkt dit aantal te stabiliseren rond de 380 (tabel 7.19.2 Faunabeheerplan). Afschot vindt vooral plaats in het rivierengebied en het aangrenzend noordelijk deel van de provincie.

Nadere onderbouwing aanvraag
De aanvrager heeft in 2015 en in 2016 een machtiging gehad voor het doden van knobbelzwanen. In 2015 zijn op meerdere machtigingen in totaal 14 dieren gedood, in 2016 zijn op 1 machtiging 4 dieren gedood. De afgelopen jaren waren de knobbelzwanen in kleine aantallen aanwezig en werden deze succesvol verjaagd waardoor de schade beperkt bleef. Dit jaar is het aantal knobbelzwanen toegenomen tot meer dan 25 stuks; de dieren laten zich slechts voor korte tijd verjagen. Op het perceel van 4.71 hectare zijn op 13 februari 17 stokken met linten en 3 vogelverschrikkers geplaatst. Ook zijn de knobbelzwanen op 16, 18, 20, 22, 25 en 27 februari 2020 verjaagd met een vogelafweerpistool, doch zonder blijvend resultaat. De dieren keren na korte tijd weer terug naar het betreffende perceel.

Op 13, 24 en 26 februari zijn door aanvrager schademeldingen gedaan in FRS. De schade bestaat uit het vertrappen van het ingezaaide gras op nattere plaatsen. Het wegvreten van het jonge gras en het bevuilen van het gras met uitwerpselen. Door de bevuiling die meegaat met de winning van het gras is dit gras niet meer geschikt als voer voor koeien. De geschatte schade bedraagt ongeveer € 500,- per hectare.

Overwegingen

Onderzoek
Het gebied wordt regelmatig bezocht door een medewerker van de ODBN. Op 5 maart 2020 is het perceel, waarvoor ontheffing is aangevraagd, bezocht. Op het perceel waren preventieve middelen geplaatst in de vorm van stokken met linten en zakken. Geconstateerd is dat het een perceel betreft waar recentelijk nieuw gras is ingezaaid.
Tijdens het veldbezoek is waargenomen dat het een gebied is waar veel knobbelzwanen voorkomen. Op een perceel gelegen op 100 meter afstand van het betreffende perceel is een groep van 34 knobbelzwanen waargenomen.

Gunstige staat van instandhouding
De staat van instandhouding van de knobbelzwaan in Nederland als broedvogel en niet-broedvogel is gunstig[1]. Sinds 2000 stabiliseren de aantallen broedende knobbelzwanen. Het doden van knobbelzwanen dient alleen ter ondersteuning van verjaging en is niet bedoeld om aantallen te reduceren. De staat van instandhouding zal door het op perceelsgewijs toepassen van verjaging met ondersteunend afschot niet wezenlijk worden aangetast.

Alternatieven
De ontheffing wordt aangevraagd voor één perceel grasland en is daardoor zeer locatiegebonden. Door gewenning aan verstoring en verjaging is er geen redelijk alternatief voorhanden.
Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

Wettelijke belangen
De ontheffing is aangevraagd ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren. Gelet op de ervaringen binnen de afgelopen beheerperiode kan gesteld worden dat regelmatig machtigingen zijn verstrekt ter voorkoming van landbouwschade, tevens was er ondanks het gebruik van de ontheffing in de jaren 2013, 2014, 2017 en 2018 schade veroorzaakt door knobbelzwanen. Door BIJ12 Faunafonds is viermaal belangrijke schade uitgekeerd naar aanleiding van knobbelzwanenschade.

Overwegingen
De aanvraag voldoet aan de wettelijke bepalingen en ons beleid. In de aanvraag is voldoende duidelijk gemaakt dat er kans is op landbouwschade veroorzaakt door knobbelzwanen aan pas ingezaaid grasland, waarbij de drempel van € 250,- overschreden wordt. Gezien het feit dat de schadegevoelige periode voor pas ingezaaid grasland beperkt is tot één groeiseizoen en het feit dat er sprake is van één perceel kan een ontheffing voor het betreffende perceel verleend worden voor een beperkte periode.

In de jaren 2013, 2014 en 2017 heeft BIJ12-Unit Faunafonds schade vastgesteld en schadevergoeding uitbetaald. In 2019 was er sprake van een getaxeerde schade van € 1.040 binnen de WBE Moerstraten. In de naastliggende WBE De Biesbosch was sprake van een getaxeerde schade van € 1.588.

[1] https://www.sovon.nl/nl/soort/1520

Conclusie
Gelet op het voorgaande verlenen wij ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

ODBN, 16 maart 2020
Kenmerk: **Z/115967**